

Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti v roce 2020

Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti (dále MS pobočka ČBS) je součástí dobrovolné výběrové organizace Česká botanická společnost, z. s. Pobočka sdružuje zájemce o botaniku především z oblasti severní, střední a východní Moravy a Slezska. K hlavním aktivitám pobočky patří pořádání terénních exkurzí, workshopů, determinačních setkání, vícedenních floristických minikurzů i dalších akcí, jejichž cílem je podporovat a rozvíjet botanickou činnost v regionu Slezska a severní Moravy. Tento cíl pomáhá naplňovat také vydávání pobočkového časopisu pod názvem Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS.

První aktivitou pobočky v roce 2020 bylo již tradičně výroční setkání, které proběhlo 22. II. 2020 (Obr. 1). Z důvodu rekonstrukce zámku Kinských ve Valašském Meziříčí proběhlo setkání na zámku Lešná u Valašského Meziříčí. Součástí tohoto setkání byl stejně jako v předchozích letech také blok přednášek a krátkých sdělení, rozdělených do čtyř tematických celků: Úvodní informace, Lesní vegetace, Floristika a Různé:

1. blok – Úvodní informace

- Úvod a přivítání účastníků – RNDr. Jana Tkáčiková (MS pobočka ČBS, Muzeum Beskyd Frýdek-Místek)
- Finanční zpráva za rok 2019 – Mgr. Petr Kocián (MS pobočka ČBS)
- Pozvánka na minifloristický kurz – Mgr. Martin Dančák, Ph.D. a RNDr. Michal Hroneš, Ph.D. (MS pobočka ČBS, PŘF UP Olomouc)

2. blok – Lesní vegetace

- Lesy byly a budou, ale my si musíme ujasnit co od nich vlastně očekáváme – reflexe současné krize lesnictví – doc. Ing. Tomáš Vrška, Dr. (MZLU Brno)
- Biodiverzita vegetace lesů ve světle globální změny – Mgr. et MgA. Radim Hédli, Ph.D. (MS pobočka ČBS, BÚ AV ČR Brno)

3. blok – Floristika

- Kterak vzniká regionální Červený seznam – Ing. David Hlisnikovský (MS pobočka ČBS)
- Významné mechorosty Šipky u Štramberka – RNDr. Zbyněk Hradílek, Ph.D. (MS pobočka ČBS, PŘF UP Olomouc)
- Výzva – mech *Ptilium crista-castrensis* – RNDr. Jana Tkáčiková (MS pobočka ČBS, Muzeum Beskyd Frýdek-Místek)
- Zajímavé nálezy Metylovic a okolí 4 s přihlédnutím na květenu okolních Beskyd – Ing. Zbyněk Lukeš, Ph.D. (MS pobočka ČBS)

4. blok – Různé

- Vodní nádrž Skalička – RNDr. Jana Tkáčiková a RNDr. Zbyněk Hradílek, Ph.D. (MS pobočka ČBS, Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, PŘF UP Olomouc)
- Novinky v publikacích za rok 2019 – Mgr. Petr Kocián (MS pobočka ČBS)

Po ukončení posledního přednáškového bloku probíhala diskuze nad herbářovými položkami a problematickými taxony.

Během roku 2020 došlo z důvodu protikoronavirových opatření k několika podstatným změnám v připraveném programu. Některé akce byly přesunuty na jiný termín, některé se neuskutečnily vůbec.

Obr. 1: Výroční setkání pobočky v Lešné u Valašského Meziříčí, přednáší doc. Ing. Tomáš Vrška, Dr. Foto: J. Tkáčiková.
Fig. 1: Annual meeting in Lešná near Valašské Meziříčí, prof. Tomáš Vrška's lecture. Photo: J. Tkáčiková.

V roce 2020 proběhlo pouze **šest floristických exkurzí**, jak v samostatné režii pobočky, tak ve spolupráci s dalšími státními i nevládními organizacemi, z nichž jedna exkurze byla zaměřena na mechorosty a jedna byla mykologická. Uskutečnil se také třídní floristický minikurz do okolí Zábřehu. Již tradičně organizované determinační setkání proběhlo v online podobě formou videokonference a bylo zaměřeno na rašeliničky (rod *Sphagnum*) (Obr. 2 až 8).

PŘEHLED JEDNOTLIVÝCH AKCÍ V KALENDÁŘNÍM POŘADÍ

23. V. 2020 – Exkurze do Tršické pahorkatiny v okolí Velkého Újezda – společná exkurze MS pobočky ČBS a Katedry botaniky PŘF UP v Olomouci. Exkurze vedla z Mariánského údolí okrajem Vojenského újezdu Libavá do Velkého Újezdu. Během exkurze byla nalezena řada vzácnějších rostlin, např. hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*), kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), ostřice Hartmanova (*Carex hartmanii*), růže galská (*Rosa gallica*), srpice barvířská (*Serratula tinctoria*) a kapradiník bažinný (*Thelypteris palustris*). Vedoucí exkurze: Martin Dančák a Michal Hroneš.

6.–7. VI. 2020 – Exkurze za krásami úpatí Králického Sněžníku a Vrbenských rozsoch. Dvoudenní exkurze navázala na průzkumy v rámci miniFK z roku 2019 v krásné a cenné oblasti, kdy se z časových důvodů zdaleka nepodařilo využít potenciálu všech tras. Nalezena byla řada vzácných druhů rostlin, např. vratičky – silně ohrožený druh *Botrychium lunaria* a kriticky ohrožený druh *B. matricariifolium*. Vedoucí exkurze: Martin Mokrejš.

12.–14. VI. 2020 – Floristický minikurz v okolí Zábřehu na Moravě. Již tradiční třídní floristický kurz měl v roce 2020 základnu v malé obci Leština, situované východně od Zábřehu na okraji Vitošovských vápenců. Celkem 30 účastníků propátralo na 14 exkurzních trasách území Hanušovické vrchoviny a okrajově také Zábřežsko-uničovského úvalu. Mezi nejčastěji navštěvo-

Obr. 2: Účastníci terénní exkurze do Tršické pahorkatiny v okolí Velkého Újezda, 23. V. 2020. Foto: A. Uvírová.

Fig. 2: Participants of orchids field excursion to the Tršice Uplands in the vicinity of Velký Újezd, 23.v.2020. Photo: A. Uvírová.

Obr. 3: Exkurze za krásami úpatí Králického Sněžníku a Vrbenských rozsoch – luční prameniště s prstnatci májovými (*Dactylorhiza majalis*) zničené bagrováním v Hynčicích pod Sušinou, 6. VI. 2020. Foto: J. Tkáčiková.

Fig. 3: Excursion to the beauties of the foothills of Králický Sněžník and Vrbenské rozsochy – meadow spring with *Dactylorhiza majalis* destroyed by dredging in Hynčice pod Sušinou, 6.vi.2020. Photo: J. Tkáčiková.

Obr. 4: Floristický minikurz v okolí Zábřehu na Moravě – vedoucí Michal Hroneš při večerní determinaci rostlin, 12. VI. 2020. Foto: J. Tkáčiková.

Fig. 4: Floristic mini-course to the vicinity of Zábřeh in Moravia – leader Michal Hroneš in the evening determination of plants, 12.vi.2020. Photo: J. Tkáčiková.

vaná stanoviště patřily suché louky a pastviny, lesní okraje a listnaté lesy. Vedení tras se laskavě ujali Martin Dančák, Michal Hroneš, David Hlisenkovský, Vojtěch Taraška a Jana Tkáčiková. V průběhu tří dnů byla nalezena řada vzácnějších druhů rostlin. K zajímavějším nálezům patří blín černý (*Hyoscyamus niger*), brslen bradavičnatý (*Euonymus verrucosus*), černýš rolní (*Melampyrum arvense*), kociánek dvoudomý (*Antennaria dioica*), kontryhel baltický (*Alchemilla baltica*), k. Walasův (*A. walasii*), modřenec chocholatý (*Muscari comosum*), rozrazil jarní (*Veronica verna*), třezalka rozpro-

Obr. 5: Významný nález okrotice bílé (*Orobanche alba*) během floristického minikurzu v okolí Zábřehu na Moravě, 12. VI. 2020. Foto: V. Taraška.

Fig. 5: Significant find of *Orobanche alba* during a floristic mini-course to the vicinity of Zábřeh in Moravia, 12.vi.2020. Photo: V. Taraška.

Obr. 6: Potvrzení lokality pryskyřníku velkého (*Ranunculus lingua*) během terénní exkurze Moravskoslezské pobočky ČBS, 25. VII. 2020. Foto: Z. Podešva.

Fig. 6: Confirmation of locality *Ranunculus lingua* during a field excursion of Moravskoslezská pobočka (branch) of the Czech Botanical Society, 25.vii.2020. Photo: Z. Podešva.

střená (*Hypericum humifusum*), vikev panonská pravá (*Vicia pannonica* subsp. *pannonica*), vítod ostrokřídlý (*Polygala multicaulis*) a zářaza bílá pravá (*Orobanche alba* subsp. *alba*).

Zorganizovali: Michal Hroneš a Martin Dančák.

25. VII. 2020 – Exkurze na louky Filena u Záhlinických rybníků. Exkurze směřovala do prostoru mezi Kurovickým potokem a břehy rybníků, kde se nachází mezofilní až mokřadní louky, vodnatá i zazemněná slepá ramena, odvodňovací kanál, podmáčená olšina s jezírky a dubohabřina na hrůdu. Zaznamenána byla řada vzácnějších převážně vlhkomilných druhů rostlin, po mnoha letech jsme zde ověřili výskyt pryskyřníku velkého (*Ranunculus lingua*) v počtu asi 20 rostlin. Vedoucí exkurze: Petr Batoušek.

Obr. 7: Účastníci terénní exkurze na louky Filena u Záhlinických rybníků – organizátor exkurze Petr Batoušek a fotograf Zdeněk Podešva, 25. VII. 2020. Foto: J. Tkáčiková.

Fig. 7: Participants of field excursion to the meadows of Filena near Záhlinické rybníky – leader of the excursion Petr Batoušek and photographer Zdeněk Podešva, 25.vii.2020. Photo: J. Tkáčiková.

Obr. 8: Účastníci bryologické exkurze do údolí Trubiska, 3. X. 2020. Foto: J. Kocián.

Fig. 8: Participants of bryology excursion to Trubiska valley, 3.x.2020. Photo: J. Kocián.

15. VIII. 2020 – Exkurze do lomu Kukačka u Bílé Vody – společná exkurze MS pobočky ČBS a Vlastivědného muzea Jesenicka. Exkurze vedla do opuštěného dolomitového lomu na nejsevernějším konci působnosti pobočky. Jedná se o jednu z nejvýznamnějších lokalit vápnomilné květeny na Jesenicku. Nalezeno bylo např. několik zástupců čeledi hořcovitých, a to hořec křížatý (*Gentiana cruciata*), hořeček nahořklý pravý (*Gentianella amarella* subsp. *amarella*), hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*) a zeměžluč okolíkatá (*Centaureum erythraea*). Vedoucí exkurze: Vojtěch Taraška a Radim Hédli.

3. X. 2020 – Bryologická exkurze do údolí potoka Trubiska. Exkurze vedla po zelené turistické značce do údolí potoka Trubiska. Prozkoumali jsme břehy několika rybníků, pěnovcové prameniště a podmáčené louky v PP Trubiska a břehové porosty podél stejnojmenného potoka. Nalezeno bylo několik vzácnějších druhů mechorostů a hub. Vedoucí exkurze: Svatava Kubešová a Jana Tkáčiková.

4. X. 2020 – Mykologická exkurze do Poodří. Exkurze vedla okolo rybníka Kotvice přes lesopark u zámku Nová Horka a dále k hrázím Bartošovických rybníků. Podařilo se nalézt několik vzácnějších druhů hub, např. vzácnou holubinku citlivou (*Russula luteotacta*), která zde má jednu z mála lokalit na severní Moravě a ve Slezsku. V oblasti jsou známé výskyty vzácných hřibů, ty ale během exkurze nebyly potvrzeny. Vedoucí exkurze: Jiří Lederer.

5. XII. 2020 – Determinační setkání, online: Rašeliníky (rod: *Sphagnum*) pod vedením lektorky Svatavy Kubešové (Moravské zemské muzeum v Brně). Rašeliníky jsou velmi dobré indikátory prostředí. Během online determinačního setkání proběhla teoretická část, která přiblížila jak naše hojné zástupce rodu, tak druhy vzácné a ohrožené. Setkání zorganizovaly: Svatava Kubešová a Jana Tkáčiková.

DALŠÍ AKTIVITY A DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

V roce 2020 pokračovalo zapisování do Nálezové databáze Moravskoslezské pobočky ČBS (www.nalezovka.cz). K 10. XII. 2020 obsahovala databáze celkem 38 662 floristických záznamů. Pokračovala spolupráce s projektem PLADIAS o výměně dat, kdy Nálezová databáze Moravskoslezské pobočky ČBS je jedním z datových zdrojů pro tvorbu map rozšíření cévnatých rostlin ČR. Také v roce 2020 proběhl další import dat z Nálezové databáze Moravskoslezské pobočky ČBS do centrální databáze projektu PLADIAS. Garantem a správcem databáze je Petr Kocián.

V únoru 2020 vyšly Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS č. 9. Nové číslo pobočkového zpravodaje přineslo na rekordních 84 stranách podrobné výsledky a postřehy z exkurzí, které proběhly v roce 2019, i další botanické materiály a data vztahující se k regionu působnosti pobočky. Redakční rada Zpráv MSP ČBS pracovala ve složení Jiří Kocián (předseda redakční rady), Michal Hroneš, Veronika Kalníková, Petr Kocián (technický redaktor), Svatava Kubešová, Jakub Salaš (jazykový redaktor) a Jana Tkáčiková.

V roce 2020 pobočka zaštitila pokračování projektu zaměřeného na floristický průzkum území vsetínského okresu – Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy. Tomuto projektu je věnována samostatná stránka www.mapovaniivs.cz, kde jsou v průběhu let postupně zveřejňovány zjištěné výsledky.

Podrobné zprávy o aktivitách pobočky jsou průběžně umísťovány na webových stránkách pobočky (www.ms-cbs.cz), které spravuje Petr Kocián. Na stránkách jsou k dispozici jak organizační informace (členství, poplatky atd.), tak výsledky a postřehy z exkurzí i další botanické materiály a data vztahující se k regionu severovýchodní Moravy.

V roce 2020 pobočka k 10. XII. 2020 sdružovala 75 členů, z toho 26 členů ČBS. V roce 2020 přibyli dva noví členové, šest členství bylo zrušeno z důvodu dlouhodobého neplacení členských příspěvků.

V roce 2020 (volebním období 2019 až 2021) pracoval výbor pobočky v tomto složení:

Jana Tkáčiková (předsedkyně): Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, 738 01 Frýdek-Místek

Zbyněk Hradílek (místopředseda): Katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého, Šlechtitelů 27, 783 71 Olomouc a Katedra biologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého, Purkrabská 2-4, 779 00 Olomouc

Michal Hroneš (jednatel): Katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého, Šlechtitelů 27, 783 71 Olomouc

Veronika Kalníková (členka výboru): Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Kotlářská 2, 611 37 Brno a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Beskydy, Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm

Václav Dvořák (člen výboru): Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, U botanické zahrady 920, 771 46 Olomouc

Moravskoslezská pobočka ve svých řadách ráda uvítá všechny zájemce o botaniku, nejen z regionu střední, severní a východní Moravy a Slezska. Pokud byste se chtěli stát členy pobočky, veškeré potřebné informace najdete na internetových stránkách www.ms-cbs.cz.

JANA TKÁČIKOVÁ

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, CZ-738 01 Frýdek-Místek; e-mail: jana.tkacikova@muzeumbeskyd.com